

Пропозиції

Міністерства освіти і науки України

до проєкту Закону України

«Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо системи охорони психічного здоров'я та послуг у сфері психічного здоров'я»

(реєстр. № 9433 від 28.06.2023,

н. д. Циба Т., Негулевський І. та інші)

(перше читання)

Міністерство освіти і науки України в межах компетенції не підтримує законопроект у запропонованій редакції та надає такі зауваження і пропозиції до нього.

Відповідно до статті 76 Закону України «Про освіту» у системі освіти діє психологічна служба, положення про яку затверджує центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки. Психологічне забезпечення освітнього процесу в закладах освіти здійснюють практичні психологи.

Соціально-педагогічний патронаж у системі освіти сприяє взаємодії закладів освіти, сім'ї і суспільства у вихованні здобувачів освіти, їх адаптації до умов соціального середовища, забезпечує профілактику та запобігання булінгу (цькуванню), надання консультативної допомоги батькам, психологічного супроводу здобувачів освіти, які постраждали від булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування). Соціально-педагогічний патронаж здійснюється соціальними педагогами.

За своїм статусом практичні психологи та соціальні педагоги закладів освіти належать до педагогічних працівників.

Звертаємо увагу, що формулювання проєкту Закону класифікує надання послуг з психічного здоров'я, зокрема психологічну допомогу, як різновид медичного обслуговування населення. Водночас психологічні послуги мають значно ширшу сферу застосування і не можуть бути частиною лише медичного обслуговування. Тобто законопроект визначає тільки частину професійних функцій психолога, що значно звужує сферу діяльності психологів, місця та форми їх працевлаштування.

Тому пропонуємо абзац дев'ятий частини першої статті 3 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» залишити без змін.

Крім того, проєктом Закону та законодавством не визначено, які саме фахівці відносяться до фахівців у сфері психічного здоров'я, тому невідомо, на кого розповсюджуються норми, передбачені законопроектом.

МОН № 1/176-П-23 від 05.10.2023

Підписав: Лісовий Оксен Васильович

Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000ED323600C71DB500

Дійсний: з 22.03.2023 0:00:00 по 21.03.2025 23:59:59

У зв'язку з чим вважаємо за доцільне чітко визначати перелік таких фахівців у проєкті Закону, а також розглянути питання введення статусу «клінічний психолог», який мають отримувати психологи для роботи у сфері охорони психічного здоров'я, та охарактеризувати цю діяльність психологів терміном «клінічна психологічна допомога».

Також слід зазначити, що у проєкті акта спірним є визначення мети психологічної допомоги, зокрема у частині «профілактика або лікування розладів психіки», оскільки відповідно до статті 1 Закону України «Про психіатричну допомогу» профілактика, діагностика та лікування психічних розладів є частиною комплексу спеціальних заходів психіатричної допомоги, яка згідно із законопроектом є іншим напрямом охорони психічного здоров'я.

Тому, на нашу думку, визначення мети психологічної допомоги у проєкті Закону потребує доопрацювання.

Зауважуємо, що «психологічна допомога в реабілітації» не є формою надання психологічної допомоги, оскільки згідно із Законом України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» є діяльністю, яка реалізується в тих самих формах, що й психологічна допомога в законопроєкті. У зв'язку з чим, пропонуємо виключити цей термін з проєкту Закону або переформулювати його у «клінічна психологічна реабілітація».

Крім того, термін «психологічна реабілітація» не визначений ані в законопроєкті, ані в законодавстві. Уважаємо за доцільне надати визначення цьому терміну або виключити його з проєкту акта.

Також пропонуємо залишити без змін чинне формулювання останнього речення абзацу тринадцятого частини першої статті 1 Закону України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» та абзацу сьомого частини першої статті 10 цього Закону, за потреби розширивши перелік фахівців з реабілітації, оскільки діяльність у сфері медичного обслуговування, реабілітації, кадрів сфери охорони здоров'я згідно із законодавством вже відноситься до відповідальності органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я. Водночас у зв'язку з відсутністю переліку фахівців у сфері охорони психічного здоров'я та можливістю на етапі розробки підзаконних актів включення до цього переліку усіх психологів, а не лише клінічних, вважаємо некоректним в цих нормах покладати визначення вимог до всіх фахівців-психологів на Міністерство охорони здоров'я України. Натомість пропонуємо зберегти аналогічну норму в змінах, запропонованих до частини другої статті 21 Закону України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я».

Крім вказаного, слід звернути увагу, що термінологія, яка використовується в законопроекті, є неузгодженою, зокрема уніфікації потребують такі поняття: «психологічна реабілітація» та «психологічна допомога в реабілітації»; «психологічна консультація» та «психологічне консультування»; «послуги з психічного здоров'я» та «послуги з охорони психічного здоров'я» тощо.

Також важливим є питання, чи підлягає надання клінічної психологічної допомоги ліцензуванню. Якщо так, про це необхідно зазначити в проекті Закону.

З огляду на викладене вважаємо, що законопроект потребує доопрацювання у частині чіткого виокремлення психологічних послуг в межах системи охорони здоров'я України, окреслення кола фахівців, які підпадають під дію норм проекту акта, без втручання в інші сфери професійної діяльності психологів.

Міністр освіти і науки України

Оксен ЛІСОВИЙ